

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului declarat de Alexei Șevcenco,
reprezentat de avocatul Dorin Cojocar,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de
Alexei Șevcenco împotriva Larisei Danilcic, notarului Diana Bloșenco cu
privire la anularea certificatului de moștenitor legal,

împotriva deciziei din 03 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău,

*(Dosarul nr. 2ra-1264/23
NR. PIGD 2-22027912-01-2ra-05092023)*

Recursul declarat până la 01 septembrie 2023.

Invocarea declarativă a prevederilor art.432 alin.(2) lit. a),c) din Codul de procedură civilă la caz nu constituie temei de admisibilitate a recursului. Nu s-a constatat aprecierea arbitrară a probelor. Prejudiciul moral, stabilit prin hotărâre judecătorească, constituie „un bun” și creanța poate fi transmisă prin succesiune.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru, jud. N. Moldovanu,
Curtea de Apel Chișinău, jud. A. Panov, A. Braga, V. Mihaila

16 octombrie 2024

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa participanților la proces recursul depus de Alexei Șevcenco, reprezentat de avocatul Dorin Cojocaru,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Oxana Parfeni,

Mariana Ursachi, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 25 februarie 2022, Alexei Șevcenco a depus cerere de chemare în judecată împotriva Larisei Danilcic și notarului Diana Bloșenco, solicitând recunoașterea nulă a certificatului de moștenitor legal nr.1767 din 10 aprilie 2019, eliberat Larisei Danilcic de către notarul Diana Bloșenco.

2. În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că, la 15 octombrie 2006 a fost implicat într-un accident rutier, în rezultatul căruia au avut de suferit Vladimir Danilcic (leziuni grave), soția lui – pârâta Larisa Danilcic (leziuni medii) și Natalia Ciubuc (leziuni medii). Prin sentința din 02 iulie 2010 a Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău, menținută prin decizia din 08 noiembrie 2011 a Curții Supreme de Justiție, a fost încetată cauza penală în care a fost învinuit în baza art.264 alin.(3) lit.a) din Codul penal, în temeiul art.1 din Legea privind amnistia în legătură cu declararea anului 2008 - Anul Tineretului. S-a încasat de la Alexei Șevcenco în folosul lui Vladimir Danilcic - 950 000 de lei, Larisei Danilcic - 50 000 de lei și Nataliei Ciubuc - 300 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral cauzat în urma accidentului rutier. La fel, din contul C.A. „Moldasig” s-a încasat în beneficiul părților vătămate prejudiciul material suportat în rezultatul accidentului de aproximativ 687 010 lei.

3. Reclamantul a precizat că fiind dintr-o familie nevoiașă (9 copii în familie) și în lipsă de surse financiare, nu a avut posibilitate să plătească părților vătămate sumele enorme adjudecate pentru prejudiciul moral suportat. Din cauza situației materiale precare, a fost nevoit să plece din Republica Moldova în căutarea unui loc de muncă în străinătate.

4. La finele anului 2018, aflându-se în Republica Federală Germană, a fost chemat în judecată de către Larisa Danilcic și Natalia Ciubuc, care au pretins încasarea sumei totale de 1 300 000 de lei (echivalentul în euro), adjudecată prin sentința din 02 iulie 2010 a Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău, menținută prin decizia din 08 noiembrie 2011 a Curții Supreme de Justiție, cu titlu de prejudiciu moral în urma accidentului rutier din 15 octombrie 2006.

5. Reclamantul a afirmat că în cadrul aceluși proces, Larisa Danilcic a prezentat instanței germane certificatului de moștenitor legal nr.1767 din 10

aprilie 2019, eliberat de notarul Diana Bloşenco, conform căruia după decesul lui Vladimir Danilcic, survenit la xxxxx, dreptul de creanță privind încasarea prejudiciului moral de 950 000 de lei, s-a transmis prin moștenire Larisei Danilcic, soția lui Vladimir Danilcic.

6. Instanța germană a pus la îndoială legalitatea certificatului de moștenitor nr.1767 din 10 aprilie 2019, pornind în special de la chestiunea dacă legislația Republicii Moldova permite ca creanțele de această natură să fie transmise prin moștenire. Pentru a înlătura dubiile apărute, la 10 iulie 2019 instanța a dispus Institutului pentru Dreptul Europei de Est (Institut für Ostrecht, München) expunerea unei opinii legale în acest sens. La 08 iulie 2020, expertul desemnat a prezentat instanței concluziile asupra întrebărilor formulate, însă instanța germană a considerat insuficiente informațiile oferite de expert pentru a da apreciere corespunzătoare certificatului de moștenitor disputat. Iar pentru luna martie, instanța germană a stabilit ședința de audiere a expertului pe marginea opiniei legale prezentate.

7. Aprecierea legalității certificatului de moștenitor nr.1767 din 10 aprilie 2019 este determinantă pentru justa soluționare a procesului judiciar intentat de pârâta Larisa Danilcic împotriva sa în Republica Federală Germană. Totodată, a considerat că acest act juridic a fost emis cu încălcarea prevederilor legislației Republicii Moldova ce guvernau raporturile de succesiune la momentul decesului lui Vladimir Danilcic, xxxxx. Astfel, a înaintat prezenta acțiune în instanța națională pentru a constata în mod judiciar nulitatea absolută a certificatului de moștenitor.

8. În sensul prevederilor art.45.-(1) din Legea nr.133 din 15 noiembrie 2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative (în vigoare din 01 martie 2019), dispozițiile cărții a patra („Moștenirea”) din Codul civil în redacția introdusă prin Legea nr.133/2018 se aplică moștenirii persoanelor care au decedat la data de 01 martie 2019 sau după data respectivă. Potrivit art.96 alin.(2) din Legea nr.246 din 15 noiembrie 2018 privind procedura notarială (în vigoare din 01 martie 2019), succesiunilor deschise până la intrarea în vigoarea a prezentei legi se vor aplica reglementările legislației în vigoare la momentul deschiderii succesiunii. Luând în considerare că Vladimir Danilcic a decedat până la data 01 martie 2019, devoluțiunea patrimoniului succesoral către moștenitorii defunctului se supune dispozițiilor Codului civil, în special cărții a patra - „Dreptul succesoral”, în vigoare la momentul deschiderii succesiunii – xxxxx, adică în redacția de până la modificările operate prin Legea nr.133/2018.

9. Din conținutul certificatului de moștenitor nr.1767 din 10 aprilie 2019 rezultă că pentru a atesta calitatea de moștenitor legal a soției defunctului Vladimir Danilcic - pârâta Larisa Danilcic, notarul a indicat dispozițiile art.1500 din Codul civil, clasele și cercul de moștenitori în cazul succesiunii legale, aplicate conform reglementărilor de până la intrarea în vigoare a Legii nr.133/2018 privind modernizarea Codului civil, 01 martie 2019. Deși pentru

determinarea patrimoniului succesoral al defunctului care putea fi transmis prin moștenire și pentru care putea fi eliberat certificat de moștenitor, notarul la fel trebuia să se conducă de reglementările în vigoare la momentul deschiderii succesiunii (xxxxx), ultimul a încălcat dispozițiile imperative ale legii aplicabile (Codul civil în redacția de până la 01 martie 2019) și, în consecință, ilegal a inclus în componența masei succesoriale transmise pârâtei Larisa Danilcic dreptul de creanță al defunctului constând din încasarea din contul său a prejudiciului moral de 950 000 de lei cauzat în urma accidentului rutier din 15 octombrie 2006. Cu trimitere la prevederile art. 556 alin.(4), art.664 alin.(2), art.1446 din Codul civil, în vigoare până la 01 martie 2019, a menționat că creanța constituită din despăgubirea în bani pentru prejudiciul moral în cazul vătămării integrității corporale sau al altei vătămări a sănătății, cum este cea atribuită defunctului în urma accidentului rutier din 15 octombrie 2006, reprezintă un drept patrimonial legat în mod inseparabil de persoana defunctului și, prin urmare, nu putea fi inclusă în patrimoniul succesoral transmis pârâtei în baza certificatului de moștenitor nr.1767 din 10 aprilie 2019.

10. Reclamantul a declarat că spre deosebire de situația reparației unui prejudiciu material, în care dreptul la creanță rezultat din daune poate fi transmis pe calea moștenirii legale ori testamentare, în ce privește dreptul rezultat din vătămările aduse personalității morale, transmisibilitatea succesorală a unei asemenea creanțe (fie chiar și certă, lichidă, exigibilă, stabilă prin hotărâre judecătorească) nu era admisă conform reglementărilor care guvernau devoluțiunea succesorală la data decesului lui Vladimir Danilcic (xxxxx), dat fiind caracterul strict personal al acestui drept al creditorului. Practica judiciară relevantă aprecia ca fiind nejustificat faptul ca moștenitorii unui creditor-victima vătămărilor aduse personalității morale, să poată pretinde, în profitul lor personal, prețul suferințelor fizice sau psihice îndurate de predecesorul lor. O abordare diferită asupra incesibilității dreptului la despăgubire pentru atingerile aduse drepturilor personale nepatrimoniale a fost introdusă doar odată cu intrarea în vigoare a Legii nr.133 din 15 noiembrie 2018 privind modernizarea Codului civil (i.e. 01 martie 2019).

11. Cu referire la dispozițiile art.2162 alin.(3), (4), art.2036 alin.(5) din Codul civil (redacția din 01 martie 2019), reclamantul a susținut că această excepție de la incesibilitatea drepturilor nepatrimoniale putea fi aplicată doar devoluțiunilor succesoriale deschise la 01 martie 2019 sau după data respectivă, în virtutea în art.45.-(1) din Legea nr.133 din 15 noiembrie 2018 și art.96 alin.(2) din Legea nr.246 din 15 noiembrie 2018, însă nicidecum nu poate fi aplicată pentru cazul lui Vladimir Danilcic, decedat la xxxxx. Notarul a eliberat pârâtei Larisa Danilcic certificatului de moștenitor nr.1767 din 10 aprilie 2019 cu încălcarea dispozițiilor legale imperative ce guvernau raporturile de moștenire după decesul lui Vladimir Danilcic. Drept urmare, certificatul de moștenitor nr.1767 din 10 aprilie 2019 a fost emis cu

încălcarea normelor imperative vizând inadmisibilitatea transmiterii prin moștenire a drepturilor și obligațiilor cu caracter personal și a considerat necesară intervenția instanței de judecată pentru constatarea nulității absolute a acestui act juridic.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

12. Prin hotărârea din 21 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Alexei Șevcenco împotriva Larisei Danilcic și notarului Diana Bloșenco cu privire la anularea certificatului de moștenitor legal.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

13. La 16 noiembrie 2022, Alexei Șevcenco, reprezentat de avocatul Dorin Cojocar, a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 21 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei hotărâri de admitere a cererii de chemare în judecată.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

14. Prin decizia din 03 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel depusă de Alexei Șevcenco și s-a menținut hotărârea din 21 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

15. Pentru a decide astfel, instanța de apel verificând legalitatea hotărârii primei instanțe în raport cu prevederile aplicabile la caz și criticile aduse în apel, instanța de apel constată că instanța de judecată ierarhic inferioară corect a ajuns la concluzia netemeinicii cerințelor reclamantului Alexei Șevcenco.

16. În baza sentinței nr.1-34/2010 din 02 iulie 2010 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, intrară în vigoare la 08 noiembrie 2011, familiei Danilcic (părți vătămate-creditori, în cauza penală) le-au fost eliberate 2 titluri executorii nr.1-34/10, emise la 01 decembrie 2011 privind încasarea de la Alexei Șevcenco în folosul lui Vladimir Danilcic a sumei de 950 000 de lei (f.d.72) și, respectiv, în folosul Larisei Danilcic a sumei de 50 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral, în urma accidentului rutier din 15 octombrie 2006. La cererea creditorilor urmăritori, prin încheierea executorului judecătoresc, Olga Ciubotaru, nr.080-77/2013 din 11 aprilie 2013 a fost primită spre executare și intentată procedura de executare cu privire la executarea a 2 (două) documente executorii nr.1-34/10, eliberate de către Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău (în privința a 2 (doi) creditori: soții Vladimir Danilcic și Larisa Danilcic (la caz pârâtă), cât și i-a fost stabilit un termen debitorului Alexei Șevcenco (la caz reclamant) de 15 zile de executare benevolă a titlurilor executorii menționate supra, cu obligarea părților procedurii de executare de a se prezenta la sediul executorului judecătoresc la 25 aprilie 2013, ora 10.00.

17. Din cererea de chemare în judecată rezultă că reclamantul Alexei Șevcenco, fiind dintr-o familie nevoiașă (existența a 9 copii în familie) și în lipsă de surse financiare, nu a fost în stare să plătească părților vătămate sumele adjudecate pentru prejudiciul moral suportat, or, invocând situația materială precară, pe parcurs a fost nevoit să plece din Republica Moldova în căutarea unui loc de muncă în străinătate.

18. În acest sens, instanța de apel a stabilit cert că prin hotărârea nr.4c-768/2017, din 18 iulie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, Alexei Șevcenco a fost recunoscut vinovat în comiterea contravențiilor prevăzute de art.318 alin.(1) din Codul contravențional, neexecutarea intenționată sau eschivarea de la executare a hotărârii instanței de judecată ori a documentului executoriu, art.319 alin.(1) din Codul contravențional, acțiunile (inacțiunile) persoanelor care, fără motive întemeiate, nu îndeplinesc cerințele executorului judecătoresc în cadrul procedurii de executare sau împiedică executarea documentului executoriu, iar prin concurs de contravenții, în temeiul art.44 din Codul contravențional, i-a fost aplicată sancțiunea definitivă - amenda de 50 unități convenționale, în mărime de 2 500 de lei (f.d.14-16).

19. Subsidiar, prin altă hotărâre nr.4c-180/2018 din 18 iulie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, Alexei Șevcenco a fost recunoscut vinovat în comiterea contravențiilor prevăzute de art.318 alin.(1) din Codul contravențional, neexecutarea intenționată sau eschivarea de la executare a hotărârii instanței de judecată ori a documentului executoriu, art.319 alin.(1) din Codul contravențional, acțiunile (inacțiunile) persoanelor care, fără motive întemeiate, nu îndeplinesc cerințele executorului judecătoresc în cadrul procedurii de executare sau împiedică executarea documentului executoriu, iar pentru concurs de contravenții, prin cumulul sancțiunilor aplicate în limitele stabilite de articolul care prevede sancțiunea mai gravă, în temeiul art.44 alin.(2) din Codul contravențional, i-a fost aplicată sancțiunea definitivă, în formă de amenda de 60 unități convenționale, ce constituie 3 000 de lei (f.d.17-19).

20. La 26 mai 2021 a fost emisă ordonanță de punere sub învinuire a lui Alexei Șevcenco, încriminându-i-se săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.320 alin.(1) din Codul penal, și anume neexecutarea intenționată sau eschivarea de la executare a hotărârii instanței de judecată, dacă aceasta a fost comisă după aplicarea sancțiunii contravenționale (f.d.20).

21. S-a mai constatat că, la xxxxx a decedat Danilcic Vladimir.

22. La finele anului 2018, Larisa Danilcic (inclusiv în calitatea sa de succesori) a depus o acțiune în instanța de judecată din regiunea Koln (Germania) în scopul încasării din contul lui Alexei Șevcenco a prejudiciului stabilit prin titlul executoriu nr.1-34/2010 din 02 iulie 2010.

23. Larisa Danilcic a prezentat instanței germane certificatul de moștenitor legal nr.1767 din 10 aprilie 2019, eliberat de notarul Diana

Bloșenco, din care rezultă că, notarul Diana Bloșenco, în temeiul art.1500 din Codul civil al Republicii Moldova, a atestat că moștenitor al averii lui Vladimir Danilcic, decedat la xxxxx, este soția defunctului - Larisa Danilcic, or, patrimoniul succesoral pentru care s-a eliberat prezentul certificat constă din dreptul de creanță ce constă din încasarea prejudiciului moral în valoare de 950 000 de lei de la Șevcenco Alexei Iurie, ce rezultă din sentința din 02 iulie 2010 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, Republica Moldova, dosar nr.1-34/2010, intrată în vigoare la 08 noiembrie 2011 în baza deciziei Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, titlu executoriu în numele Republicii Moldova în cauza penală din 01 decembrie 2011.

24. În cadrul examinării cauzei la cererea Larisei Danilcic, instanța de judecată din regiunea Koln (Germania), la 10 iulie 2019 a dispus Institutului pentru Dreptul Europei de Est (Institut für Ostrecht, München) expunerea unei opinii legale în acest sens, cu expunerea unei analize juridice (referitor la faptul dacă Larisa Danilcic ar fi fost în drept să moștenească patrimoniul succesoral - și anume dreptul de creanță ce constă din încasarea prejudiciului moral în valoare de 950 000 de lei).

25. Prin urmare, Alexei Șevcenco considerând că certificatul de moștenitor nr.1767 din 10 aprilie 2019 este un act juridic care s-a emis cu încălcarea prevederilor legislației Republicii Moldova ce guvernau raporturile de succesiune la momentul decesului lui Vladimir Danilcic (decedat la xxxxx), a considerat necesară înaintarea prezentei acțiuni pentru a-l supune examinării în instanța națională și a constata în mod judiciar nulitatea absolută a certificatului de moștenitor nr.1767 din 10 aprilie 2019.

26. Din sensul art.1432 alin.(1)-(3) din Codul civil (până la intervenirea modificărilor introduse prin Lege nr. 133 din 15 noiembrie 2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative, în vigoare din 01 martie 2019), rezultă că moștenirea reprezintă transmiterea patrimoniului unei persoane fizice decedate către una sau mai multe persoane în viață. Prin urmare, normele care guvernează instituția moștenirii sunt aplicabile numai în cazul morții unei persoane fizice (dar nu și în cazul încetării existenței unei persoane juridice). Anume prin „moștenire”, se sting drepturile și obligațiile unei persoane, cauzată de moartea ultimei și nașterea unor drepturi sau obligații similare, prin conținutul lor sau a unor drepturi și obligații analogice în activul și pasivul persoanelor recunoscute de lege sau testament în calitate de moștenitori. „A moșteni” sau „a succede” înseamnă a lua locul unei alte persoane. Astfel, pe lângă noțiunea de „moștenire”, în mod frecvent, se utilizează și așa noțiuni, cum ar fi: „succesiune” sau „ereditate”. Noțiunea de „succesiune” are un înțeles mai larg decât „moștenire” sau „ereditate”. Prin „succesiune” se înțelege orice transmisiune de drepturi de la o persoană la alta, fie prin acte încheiate între vii, fie pentru cauză de moarte. Iar prin „moștenire” se mai desemnează și patrimoniul care se transmite după moartea unei persoane. Instituția moștenirii este intim legată de instituția proprietății și constituie unul din modurile de dobândire

a proprietății. Persoana fizică decedată, deci cel care lasă moștenirea se mai numește - defunct sau „*de cuius*”, prescurtare a formulei romane „*is de cuius successione agitur*”. Se mai utilizează și termenul de „autor”, iar în cazul moștenirii testamentare cel care dispune de patrimoniul său prin testament se numește „testator”. Cel care lasă moștenirea poate fi orice persoană fizică, indiferent de capacitatea de exercițiu ale acesteia.

27. Deci, succesiunea patrimoniului defunctului, reprezintă succesiunea totalității de bunuri, și drepturi (după caz obligații) patrimoniale, cu un conținut economic evaluabil în bani, care aparține defunctului. Obiectul transmisiunii succesoriale îl constituie patrimoniul persoanei fizice decedate, privit ca o universalitate juridică. Cu alte cuvinte, obiectul transmisiunii succesoriale îl constituie totalitatea drepturilor și obligațiilor, care au valoare economică și au aparținut celui care lasă moștenirea. Și întrucât patrimoniul celui care lasă moștenirea este privit ca un tot unitar, rezultă că și moștenirea este, în principiu, unitară. Prin urmare, transmisiunea succesorală este guvernată de aceleași norme juridice, fără a se face deosebire între bunurile succesoriale după natura și originea lor.

28. În context au fost citate prevederile art.1433 alin.(1) lit.b), art.1444 alin. (1), art.284 alin.(1)-(2) din Codul civil (în redacția în vigoare pînă la 01 martie 2019).

29. Instanța de apel a reținut că prin noțiunea de „patrimoniu” se înțelege ansamblul drepturilor și obligațiilor unei persoane, care au sau reprezintă o valoare pecuniară, adică se pot evalua în bani. Patrimoniul îmbracă două forme: economic și juridic. În sensul economic, patrimoniul desemnează totalitatea bunurilor ce constituie averea unei persoane, iar în sens juridic, patrimoniul desemnează totalitatea drepturilor și obligațiilor cu conținut economic, evaluate în bani, care aparțin persoanei. Din definiția patrimoniului, rezultă că acesta cuprinde două elemente: activul patrimonial și pasivul patrimonial. Unde drepturile patrimoniale formează latura activă a patrimoniului, iar obligațiile patrimoniale formează latura pasivă a acestuia. Latura activă (activul patrimonial) cuprinde drepturile subiective civile, cu valoare economică, evaluabile în bani, care pot fi și drepturi reale, precum dreptul de proprietate și dezmembrămintele acestuia și drepturile de creanță (drepturi personale) cum sunt: dreptul de a folosi bunul închiriat și dreptul de a primi chirie pentru bunul închiriat, dreptul la restituirea sumelor împrumutate.

30. Instanța de apel stabilește că în legătură cu drepturile personale nepatrimoniale, din conținutul Codului Civil (pînă la modernizare) se înțelege că deși ele sunt excluse din patrimoniul unei persoane, ele pot face parte din patrimoniu atunci când, prin încălcarea lor, se cauzează un prejudiciu ca urmare a vătămării acestor drepturi și se dă naștere dreptului de a pretinde o reparație pecuniară. Acest drept la despăgubire, ca drept de creanță împotriva autorului faptei ilicite, în quantumul stabilit de părți sau de

instanță, face parte din patrimoniul persoanei vătămate, fiind evaluabil în bani. Iar încălcarea dreptului personal nepatrimonial care nu face parte din patrimoniul persoanei, constituie situația pentru nașterea dreptului patrimonial la o reparație pecuniară pentru prejudiciul creat persoanei vătămate în cadrul răspunderii civile delictuale, drept care prin natura sa patrimonială va fi inclus în patrimoniul persoanei vătămate.

31. Raportând titlul executoriu nr.1-34/2010 care a fost depus de un timp îndelungat la executate (din 11 aprilie 2013) la obiectul litigiului, instanța de fond corect a reținut că Vladimir Danilcic (fiind în viață la acel moment) a devenit deja creditor în raport cu Alexei Șevcenco - care este debitor în raportul juridic privind încasarea prejudiciului moral și a fost intentată procedură de executare (din 11 aprilie 2013). Titlul executoriu nu se execută de aproape 10 ani, perioadă în care partea vătămată Vladimir Danilcic a decedat (la xxxxx), iar reclamantul Alexei Șevcenco a fost tras de nenumărate ori la răspundere contravențională și emisă ordonanță de punere sub învinuire pe art.320 alin.(1) din Codul penal pentru neexecutarea intenționată sau eschivarea de la executarea titlului executoriu.

32. Instanța de apel a considerat că în speță Larisa Danilcic, în mod legal, a dobândit dreptul de creanță în baza certificatului de moștenitor legal nr.1767 din 10 aprilie 2019, eliberat de notarul Diana Bloșenco, ce constă din încasarea prejudiciului moral în valoare de 950 000 de lei de la Alexei Șevcenco, care rezultă din sentința din 02 iulie 2010 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, Republica Moldova, dosar nr.1-34/2010, intrată în vigoare la 08 noiembrie 2011, în baza deciziei Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, titlu executoriu în numele Republicii Moldova în cauza penală din 01 decembrie 2011.

33. Dimpotrivă, contrar argumentelor apelantului Alexei Șevcenco, obligația se stinge expres și necondiționat prin decesul creditorului atunci când din conținutul obligației rezultă că executarea este destinată personal creditorului ori are un caracter strict personal, instanța de apel a reținut că nu există o normă legală care să prevadă că un asemenea „drept de creanță” încetează prin decesul creditorului, or, pentru a opera norma ce se conține în art.664 alin.(2) din Codul civil, este necesară o prevedere legală expresă care ar stipula cert că dreptul de creanță de a încasa despăgubirea pentru prejudiciul moral se stinge prin decesul creditorului, dacă executarea îi este destinată personal sau dacă este legată în alt mod de persoana creditorului.

34. Pârâta Larisa Danilcic a dobândit temeinic patrimoniul succesoral, care constă din dreptul de creanță privind încasarea prejudiciului moral în valoare de 950 000 de lei (creanță evaluată deja în bani) și nicidecum ultima nu a dobândit dreptul de a cere repararea prejudiciului moral.

35. Din sensul art.664 alin.(2) din Codul civil (în redacția în vigoare până la 01 martie 2019) rezultă că obligația se stinge în cazul în care are un caracter strict personal-calități personale (*intuiti personae*), adică are ca

obiect prestații a căror îndeplinire face apel la aptitudinile, deprinderea, experiența sau alte însușiri ale debitorului, cum ar fi, de exemplu: obligația unui pictor, cunoscut și apreciat de creditor pentru valoarea artistică a lucrărilor sale, de a executa un tablou în baza convenției încheiate cu creditorul. Iată în așa caz, este evident că, asemenea obligații nu pot fi executate, decât de către debitor, astfel încât decesul acestuia face imposibilă executarea corespunzătoare a obligației, or, prevederile acestei norme sunt străine speței în cauză.

36. Referitor la argumentul apelantului precum că defunctul Vladimir Daniliuc a decedat până la data 01 martie 2019, se conchide că devoluțiunea patrimoniului succesoral către moștenitorii defunctului se supune dispozițiilor Codului Civil, în special cărții a patra - Dreptul succesoral, în vigoare la momentul deschiderii succesiunii-xxxxx, adică în redacția de până la modificările operate prin Legea nr. 133/2018, instanța de apel a reținut că speței sunt aplicabile prevederile Codului civil (până la intervenirea modificărilor introduse prin Lege nr. 133 din 15 noiembrie 2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative, în vigoare din 01 martie 2019), la data decesului lui Vladimir Danilic.

37. Astfel s-au respins ca neîntemeiate afirmațiile apelantului precum că, certificatul de moștenitor nr. 1767 din 10 aprilie 2019 a fost emis cu încălcarea normelor imperative vizând inadmisibilitatea transmiterii prin moștenire a drepturilor și obligațiilor cu caracter personal, deoarece titlul executoriu prin care a fost evaluat economic prejudiciul moral a lui Vladimir Danilic, formează patrimoniul defunctului în sensul juridic, ori altfel spus - dreptul lui Vladimir Danilic de a încasa din contul lui Alexei Șevcenco a prejudiciului moral în valoare de 950 000 de lei, este un drept patrimonial, transmisibil prin succesiune.

38. S-au respins afirmațiile apelantului precum că instanța de fond nu a aplicat corect prevederile legii, examinând superficial materialele cauzei, contrar garanțiilor dreptului la un proces echitabil și asigurarea egalității armelor în proces, deoarece acesta interpretează eronat normele de drept și situația de fapt, iar soluția primei instanțe este rezultatul unei interpretări corecte a normelor de drept material, cu aprecierea juridică cuvenită a probelor în conformitate cu art.130 din Codul de procedură civilă și respectării prevederilor art.121, art.122 din Codul de procedură civilă.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

39. La 02 august 2023, prin intermediul poștei terestre (Vol.II, f.d.11), Alexei Șevcenco, reprezentat de avocatul Dorin Cojocar, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 03 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a cererii de chemare în judecată.

40. În motivarea recursului, recurentul a invocat prin prisma art.432 alin.(2) lit. a),c), alin.(4) din Codul de procedură civilă dezacordul cu soluția instanței de apel, deoarece au fost interpretate în mod eronat normele de drept material și aprecierea probelor a fost arbitrată.

41. Curtea de Apel Chișinău în contradicție cu prevederile art.116 din Constituția Republicii Moldova, art. 26 din Codul de procedură civilă nu și-a păstrat imparțialitatea și obiectivitatea luând ca bază exclusiv poziția părții oponente fără a ține cont de poziția sa în acest proces și de probele anexate și existente la dosar. Instanța de apel și instanța de fond nu au examinat multiaspectual, complet și obiectiv toate circumstanțele de fapt și de drept cât și autenticitatea inclusiv veridicitatea înscrisurilor din dosar în ansamblu, dar și interconexiunea dintre acestea.

42. Recurentul a citat prevederile art. 9 alin. (1), art. 572 alin. (1), art. 512-513 din Codul civil, art. 7 alin.(1), (2),(3) din Codul civil. La fel, potrivit art. 45.-(1) din Legea nr. 133 din 15 noiembrie 2018 privind modernizarea Codului Civil și modificarea unor acte legislative (în vigoare din 01 martie 2019), dispozițiile cărții a patra („Moștenirea”) din Codul Civil în redacția introdusă prin Legea nr. 133/2018 se aplică moștenirii persoanelor care au decedat la data de 1 martie 2019 sau după data respectivă. Iar în sensul art.96 alin. (2) din Legea nr. 246 din 15 noiembrie 2018 privind procedura notarială (în vigoare din 01 martie 2019), succesiunilor deschise până la intrarea în vigoare a prezentei legi se vor aplica reglementările legislației în vigoare la momentul deschiderii succesiunii. Astfel, luând în considerare că Vladimir Daniliuc a decedat până la data 01 martie 2019, devoluțiunea patrimoniului succesoral către moștenitorii defunctului se supune dispozițiilor Codului Civil, în special cărții a patra – „Dreptul succesoral”, în vigoare la momentul deschiderii succesiunii-xxxxx, adică în redacția de până la modificările operate prin Legea nr. 133/2018.

43. Din conținutul certificatului de moștenitor, care se solicită a fi anulat, rezultă că pentru a atesta că soția defunctului are calitatea de moștenitor legal, notarul a invocat dispozițiile art. 1500 din Codul civil, clasele și cercul de moștenitori în cazul succesiunii legale, aplicate conform reglementărilor de până la intrarea în vigoare a Legii nr. 133/2018 privind modernizarea Codului Civil (i.e. 01 martie 2019). Deși pentru determinarea patrimoniului succesoral al defunctului Daniliuc care putea fi transmis prin moștenire și pentru care putea fi eliberat certificat de moștenitor, notarul la fel putea să se conducă de reglementările în vigoare la momentul deschiderii succesiunii xxxxx, ultimul a încălcat dispozițiile imperative ale legii aplicabile (Codul Civil în redacția de până la 01 martie 2019) și, în consecință, ilegal a inclus în componența masei succesoriale transmise pârâtei dreptul de creanță al defunctului privind încasarea prejudiciului moral în valoare de 950 000 de lei.

44. Totodată cu trimitere la cesiunea contractuală prevăzută în art.556 alin. (4) din Codul civil (perioada de referință până la 01 martie 2019), sunt incesibile creanțele privitoare la încasarea pensiei alimentare, la repararea prejudiciului cauzat vieții și sănătății persoanei, precum și la alte drepturi legate de persoana creditorului. Chiar dacă sunt enumerate numai două categorii de creanțe incesibile - creanțele cu privire la încasarea pensiei alimentare și creanțele privind repararea prejudiciului cauzat vieții și/sau sănătății, totuși legea furnizează și fundamentul unui criteriu prin care această listă ar putea fi augmentată: legătura între dreptul de creanță și persoana creditorului. Astfel în sensul art. 664 alin. (2) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), obligația se stinge prin decesul creditorului dacă executarea îi este destinată personal sau dacă este legată în alt mod de persoana creditorului. Aici este de remarcat că obligația se stinge expres și necondiționat prin decesul creditorului atunci când din conținutul obligației rezultă că executarea este destinată personal creditorului ori are un caracter strict personal, cum ar fi de exemplu, în cazul plății unui prejudiciu moral atât timp cât aceasta este în viață.

45. Redând prevederile art. 220 alin. (1) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), art. 334 alin. (3) din Codul civil (redacția din 01 martie 2019), recurentul a declarat că dispozițiile art. 220 sunt o continuare a prevederilor art. 206 alin. (2) care stipulează că obiectul actului juridic civil trebuie să fie licit și ale art. 207 conform căruia este nul actul juridic fondat pe o cauză ilicită, adică care contravine legii, ordinii publice sau bunelor moravuri. Regula generală consacrată în alin. 1 reiese din principiul legalității și are ca finalitatea respectarea prevederilor legii și deci apărarea interesului, pentru ocrotirea căruia s-a instituit dispoziția legală respectivă. Sancțiunea nerespectării acestei norme este nulitatea absolută. Este clar însă că nu orice încălcare a legii atrage nulitatea absolută. Norma acestui alineat prevede că sunt lovite de nulitate absolută actele juridice care contravin normelor imperative, adică acelor norme care prescriu în mod expres o conduită obligatorie, o obligație de la care subiectul nu se poate sustrage sau n-o poate ocoli (norme onerative), sau care, prin dispoziția lor, interzic săvârșirea unor acțiuni (norme prohibitive). Asemenea norme se conțin atât în prezentul cod, cât și în alte acte legislative. Subsumat circumstanțelor expuse și fiind cert stabilit că certificatul de moștenitor nr. 1767 din 10 aprilie 2019 a fost emis cu încălcarea normelor imperative vizând inadmisibilitatea transmiterii prin moștenire a drepturilor și obligațiilor cu caracter personal, a solicitat intervenția instanței de judecată pentru constatarea nulității absolute a acestui act juridic.

46. Totodată, pornind de la dispoziția art.1446 din Codul civil (în vigoare la 01 martie 2019), în patrimoniul succesoral nu se includ drepturile și obligațiile patrimoniale care poartă caracter personal și care pot aparține doar celui ce a lăsat moștenirea și nici drepturile și obligațiile, prevăzute de contract sau de lege, care sunt valabile numai în timpul vieții celui ce a lăsat

moștenirea și care încetează la decesul lui. Astfel, din conținutul prevederilor legale enunțate supra, se conchide cu certitudine că creanța constând în despăgubirea în bani pentru prejudiciul moral în cazul vătămării integrității corporale sau al altei vătămări a sănătății, cum este cea atribuită defunctului în urma accidentului rutier, reprezintă un drept patrimonial legat în mod inseparabil de persoana defunctului și, prin urmare, nu putea fi inclusă în patrimoniul succesoral transmis pârâtului în baza certificatului de moștenitor.

47. Prin prisma prevederilor art. 1, art. 5 din Codul de procedură civilă, art. 6 paragraf.1 din CEDO, art.13 din CEDO, recurentul a susținut că hotărârea emisă de către instanța de apel nu este bazată pe lege (hotărârea CtEDO din 29 aprilie 2008, Barashkova vs. Federația Rusă). Conform jurisprudenței CtEDO, paragraful 1 al articolului 6 din Convenție a fost interpretat ca obligare a organelor naționale să-și motiveze hotărârile, cu impunerea dării unui răspuns detaliat la fiecare argument important pentru rezultatul procesului, adică s-a stipulat necesitatea unui răspuns special în hotărâre (cazul Hiro Balani vs.Spania).

48. La 12 octombrie 2023, Curtea Supremă de Justiție, prin intermediul oficiului poștal, a expediat în adresa intimațiilor copiile recursului declarat și a încheierii de numire spre examinare a admisibilității acestuia, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, într-o asigurare respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire, anexată la materialele dosarului și avizele de recepție (Vol.II, f.d.14-16).

49. Intimații nu au făcut uz de dreptul și nu au depus referințe la cererea de recurs.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

50. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023. În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului. Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

51. Recursul declarat de Alexei Șevenco, reprezentat de avocatul Dorin Cojocar, a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii nr. 246 din 31

iulie 2023 și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

52. Art. 434 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

53. Art. 440 din Codul de procedură civilă:

„(1) În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

(2) Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

54. Art. 433 din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 01 septembrie 2023):

„Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).”

55. Art. 432 din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 01 septembrie 2023):

„(1) Părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;

b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;

b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;

c) a interpretat în mod eronat legea;

d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvîrșirea altor încălcări decît cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin.(3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

56. Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că dispozitivul deciziei instanței de apel a fost pronunțat la 03 mai 2023. Materialele cauzei civile atestă expedierea copia deciziei integrale către participanții la proces la 16 iunie 2023, prin intermediul poștei electronice (Vol.I, f.d.231-231 verso). Astfel, recursul depus la 02 august 2023, prin intermediul poștei terestre (Vol.II, f.d.11), este în termen.

57. Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

58. În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

59. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului.

60. Din analiza recursului declarat rezultă că recurentul a invocat prevederile art. 432 alin.(2) lit. a) și c) din Codul de procedură civilă, în redacția în vigoare la data depunerii recursului, adică se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

61. În context cu referire la neaplicarea legii care trebuia să fie aplicată și interpretarea eronată a legii, temeiurile de drept prevăzute de art.432 alin. (2) lit.a), c) din Codul de procedură civilă, în redacția în vigoare la data depunerii recursului, invocate de partea recurentă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție nu a stabilit că normele aplicate suscită îndoieli la aplicare sau instanța de apel, aplicând normele respective, ar fi extins norma juridică dincolo de ipotezele la care se aplică sau invers.

62. Argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

63. Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

64. Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

65. La fel, nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

66. În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (cauza Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (cauza Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (cauza Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

67. La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (cauza Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

68. Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că, recursul declarat de Alexei Șevcenco, reprezentat de avocatul Dorin Cojocar, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare, este inadmisibil.

69. Din aceste motive, în conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, art. 440 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Consideră inadmisibil recursul depus de Alexei Șevcenco, reprezentat de avocatul Dorin Cojocar, împotriva deciziei din 03 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Judecători

Stela Procopciuc

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi